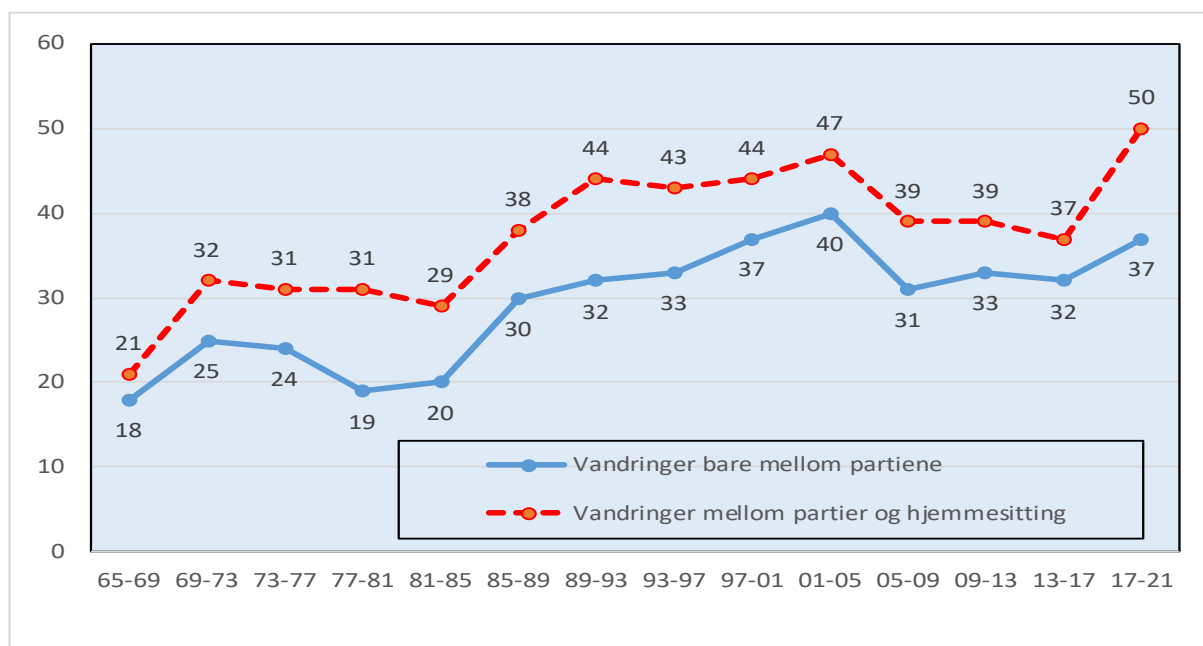


Velgere på vandring

Henry Valen ga i 1981 ut en bok med tittelen «Velgere på vandring».¹ Det at velgerne skifter parti fra et valg til det neste er med andre ord ikke noe nytt. Problemet med å studere denne type endringer over tid er at velgerne har en tendens til å «glemme» hvilket parti de stemte på ved forrige valg. Undersøkelser der man bruker såkalte erindringsdata for å måle endring over tid, er med andre ord ikke helt pålitelige. I Valgundersøkelsene har vi imidlertid tilgang på paneldata, det vil si undersøkelser der de samme velgerne er spurt om stemmegiving på ved to påfølgende stortingsvalg. Figur 1 viser utviklingen over tid både når det gjelder velgere som har stemte ved begge valg og velgere som veksler mellom å stemme på ulike partier eller sitte hjemme på valgdagen.

Figur 1. Velgervandringer 1956-2017.



Velgervandringene økt markant fra midten av 1960-tallet fram mot valget i 1973, for å dempes ned mot begynnelsen av 1980-tallet. I perioden 1985-89 økte vandringene dramatisk, og fortsatte å øke helt fram mot valget i 2005. Ved de tre siste valgene har vandringene avtatt noe, selv om nivået ligger høyere enn i perioden før 1985. Det nest høyeste nivå på vandring finner vi ved valget i 2005. En viktig årsak til de store vandringene da var at Arbeiderpartiet vant tilbake en god del av de velgerne de hadde mistet ved katastrofevalget i 2001. Da fikk som kjent Ap 24,3 prosent av stemmene – det laveste nivået siden 1924. I 2021 setter vandringene ny rekord når det gjelder vandring mellom partier og hjemmesitting. For vandring mellom partiene var nivået høyere i 2001-05.

Referanser:

- Valen, H., Narum, H. & Strand, A. (1981). *Velgere på vandring*. Oslo: NKS-Forlaget.
- Aardal, B. (2003). Velgere i bevegelse. I B. Aardal (red.), *Velgere i villrede... En studie av stortingsvalget 2001* (s. 31-45). Oslo: N. W. Damm & Søn.
- Aardal, B. (2007). Velgere på evig vandring? Hva skjedde ved stortingsvalget i 2005? I B. Aardal (red.), *Norske velgere. En studie av stortingsvalget 2005* (s. 13-40). Oslo: N.W. Damm & Søn.
- Bergh, J. & Aardal, B. (2019). Stortingsvalget 2017. Borgerlig valgseier, men velgerne går mot venstre. I J. Bergh & B. Aardal (red.), *Velgere og valgkamp. En studie av stortingsvalget 2017*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

¹ Dette var en redigert utgave av Henry Valens bok *Valg og politikk*. Utvalget foretok Valen sammen med journalistene Arne Strand og Håvard Narum.